

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی
طرح دوره (Course Plan)

دانشگاه علوم پزشکی ایران

دانشکده: پرستاری و مامایی

گروه آموزشی: اخلاق پزشکی   مقطع و رشته‌ی تحصیلی: ارشد پرستاری توانبخشی

نام درس: اخلاق، قانون و روابط حرفه ای در پرستاری توانبخشی

تعداد واحد: ۱/۵   نوع واحد: نظری-۰/۵- عملی   پیش نیاز: ندارد

زمان برگزاری کلاس: دو شنبه ها ساعت: ۱۰-۱۲

Email: Kashaninia.za@iums.ac.ir

مسئول درس و مدرس: خانم کاشانی نیا

تدوین و بازنگری: کاشانی نیا مهر ماه ۱۴۰۳

Tel: 43651602

شرح دوره:

این درس مبانی نظری و مهارت های لازم برای اقدامات اخلاقی در مراقبت‌های پرستاری و برقراری ارتباط حرفه‌ای را بر اساس ارزش های انسانی فراهم می‌کند. در این درس فراگیران با نحوه حمایت از حقوق مددجو و خانواده آن ها آشنا شده و راه های توسعه اعمال اخلاقی در پرستاری را فرا می‌گیرند. در این درس علاوه بر بررسی ماهیت موضوعات اخلاق پرستاری، نظریه‌های اخلاقی مورد بررسی قرار گرفته و جنبه‌های اخلاقی اعمال و ارتباطات حرفه‌ای پرستاری تجزیه و تحلیل می‌شود. در این درس فراگیران به موضوعات اخلاقی در زمینه کار پرستاری حساس شده و تصمیم‌گیری اخلاقی را تجربه و تمرین می‌کنند تا از این راه صلاحیت های اخلاق حرفه‌ای در آن ها تقویت شود.

هدف کلی:

آشنایی دانشجوی با مبانی ارتباط انسانی و حرفه ای، حقوق بشر و حقوق بیمار، حقوق ناتوانان، قوانین و اخلاق حرفه ای و به کارگیری مهارت های مربوط به آن در عملکرد پرستاری و مراقبت از مددجو و خانواده.

اهداف بینابینی:

فراگیران در پایان درس قادر خواهند بود:

- ۱- تاریخچه، تعریف و اهمیت اخلاق، ارزش های اخلاقی و کرامت انسانی مبتنی بر ارزش های اسلامی ایرانی را بیان کند.
- ۲- اصول اخلاق زیستی و کاربردهای آن در پرستاری را شرح دهد.
- ۳- حرفه گرایی و حرفه پرستاری را شرح کند.
- ۴- حقوق اساسی بشر را بشناسد و احترام به حقوق مددجویان و توانخواهان و ناتوانان توصیف کند.
- ۵- کلیات قوانین و حقوق بیماران و اخلاق حرفه ای در نظام سلامت و حرفه پرستاری توانبخشی را شرح نماید.
- ۶- اخذ رضایت و براءت از مددجویان و خانواده آنان و نکات اخلاقی و قانونی مربوط را بداند.
- ۷- شرایط تصمیم گیری را بداند و تصمیم گیرنده جایگزین برای مددجویان را معرفی نماید.
- ۸- درباره رازداری (موارد اخلاقی و قانونی آن) و رعایت حریم خصوصی مددجو/ بیمار ناتوان و کم توان و توانخواه بحث کند.

- ۹- نحوه گفتن خبر بد را شرح دهد.
- ۱۰- درباره انواع خطاهای پرستاری و نحوه مدیریت و مسائل قانونی و اخلاقی آن توضیح دهد.
- ۱۱- نکات اخلاقی و قانونی ایجاد محدودیت در مددجو را شرح دهد.
- ۱۲- مسئولیت های حرفه ای پرستاران و کدهای اخلاقی و راهنما های حرفه ای بر اساس نقش های چندگانه تخصصی بیان کند.
- ۱۳- حساسیت اخلاقی، موضوعات اخلاقی در مراقبت از افراد آسیب پذیر، ناتوانان را شرح دهد.
- ۱۴- تصمیم گیری های اخلاقی در حرفه پرستاری توانبخشی را شرح نماید.
- ۱۵- تخصیص منابع و اصول اخلاقی حاکم بر آن را شرح دهد.
- ۱۶- مراقبت های پایان حیات، اتانازی و انواع آن و مسائل اخلاقی مربوط بر اساس ارزش های فرهنگی جامعه را توضیح دهد.

رئوس مطالب:

- ۱- تاریخچه، تعریف و اهمیت اخلاق، ارزش های اخلاقی و کرامت انسانی مبتنی بر ارزش های اسلامی ایرانی
- ۲- اصول اخلاق زیستی و کاربردهای آن در پرستاری
- ۳- حرفه گرایی و حرفه پرستاری
- ۴- شناخت حقوق اساسی بشر و احترام به حقوق مددجویان و توانخواهان و ناتوانان
- ۵- کلیات قوانین و حقوق بیماران و اخلاق حرفه ای در نظام سلامت و حرفه پرستاری توانبخشی
- ۶- اخذ رضایت و براءت از مددجویان و خانواده آنان و نکات اخلاقی و قانونی مربوط.
- ۷- تصمیم گیری و تصمیم گیرنده جایگزین برای مددجویان صغر، سفه و جنون
- ۸- رازداری (موارد اخلاقی و قانونی آن) و رعایت حریم خصوصی مددجو/ بیمار ناتوان و کم توان و توانخواه
- ۹- گفتن خبر بد، حقیقت گویی و آشکار سازی
- ۱۰- خطاهای پرستاری و نحوه مدیریت و مسائل قانونی و اخلاقی آن
- ۱۱- نکات اخلاقی و قانونی ایجاد محدودیت در مددجو
- ۱۲- مسئولیت های حرفه ای پرستاران و کدهای اخلاقی و راهنماهای حرفه ای بر اساس نقش های تخصصی
- ۱۳- حساسیت اخلاقی، موضوعات اخلاقی در مراقبت از افراد آسیب پذیر، ناتوانان
- ۱۴- تصمیم گیری های اخلاقی در حرفه پرستاری توانبخشی
- ۱۵- تخصیص منابع و اصول اخلاقی حاکم بر آن
- ۱۶- مراقبت های پایان حیات، اتانازی و انواع آن و مسائل اخلاقی مربوط بر اساس ارزش های فرهنگی جامعه

شیوه‌های تدریس:

- سخنرانی سخنرانی برنامه ریزی شده پرسش و پاسخ ژورنال کلاب
- بحث گروهی یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

وظایف و تکالیف دانشجوی: از دانشجو انتظار می‌رود:

۱. به طور منظم، مداوم و بدون غیبت در کلاس‌های درس حضور و در بحث‌ها شرکت فعال داشته باشد.
۲. معلومات و زیر بنای علمی خود را با فراگیری مطالب مرتبط و از طریق مطالعات کتابخانه‌ای تقویت نمایند.
۳. در تهیه و تدوین تکالیف از منابع جدید علمی و یافته‌های حاصل از پژوهش‌های ارائه شده در مجلات پرستاری معتبر و علمی داخل و خارج کشور استفاده نماید.
۴. تکالیف خود را در زمان‌های تعیین شده طبق تقویم درس ارائه نماید.

تکالیف دانشجوی:

- تهیه و ارائه سمینار - دانشجوی به راهنمایی استاد موظف به ارائه گزارش کتبی و شفاهی (کنفرانس) از چالش‌های اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای پرستاری توانبخشی (طبق تقویم درس) و ضمن تجزیه و تحلیل موضوع اخلاقی به ارائه راهکارها مبتنی بر موازین، اصول و کدهای اخلاقی می‌پردازد.
- در تهیه سمینار استفاده از حداقل ۱۰ منبع پرستاری جدید (فارسی و لاتین) ۱۴۰۳-۱۳۹۹ / ۲۰۲۴-۲۰۲۰، کتاب و مجله (مطابق لیست منابع ارائه شده) الزامی است.

وسایل کمک آموزشی:

- وایت برد پروژکتور اسلاید ویدیو پروژکتور اسکایپ

نحوه ارزشیابی و درصد نمره:

- شرکت فعال در کلاس ۱۰ درصد تهیه و ارائه سمینار ۲۰ درصد آزمون پایان ترم ۷۰ درصد

نوع آزمون

- تشریحی پاسخ کوتاه چندگزینه‌ای جور کردنی صحیح-غلط
 ارزشیابی دو مورد سناریو چالش ارتباطی و چالش اخلاقی

منابع پیشنهادی برای مطالعه:

- منابع انگلیسی:

BOOK :

- * Buke P. Essential Law and Ethics in Nursing. New York: Taylor & Francis.
- * Davis A.J, Tschudin V., Rave L.D. Essentials of teaching and learning in nursing.
- * Rich K.L. Nursing Ethics Across the curriculum and into practice. Boston: Jones and Bartlett Publishers.
- * Sachedina. A. Islamic biomedical ethics. Principles and Application. Oxford University Press.
- * Thompson L.E. Melia K. M. Boyd Kenneth M. Horsburgh D. Nursing Ethics, Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Butts Janie B, Rich Karen L. Nursing Ethics Across the curriculum and into practice. Last edition.

- Davis AnneJ, Tschudin Verena, Rave Louies D. Essentials of teaching and learning in nursing ethics, Perspective and methods. Edinburgh: Churchill Livingstone; Last edition.
- Thompson Ian E, Melia Kath M, Boyd Kenneth M, Horsburgh Dorothy. Nursing ethics: Last edition. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Fry. sara t, Veatch Robert M, Taylor Carol. Case studies in nursing ethics. Last edition. Jones& Bartlett learning, Canada.
- Black Beth Perry .Professional nursing. Concepts & challenges. Saunders. Last edition.

JOURNAL:

- JOURNAL OF FORENSIC NURSING*, LIPPINCOTT WILLIAMS & WILKINS, TWO COMMERCE SQ, 2001 MARKET ST, PHILADELPHIA, USA, PA, 19103, Quarterly ISSN: 1556-3693
- JOURNAL OF PROFESSIONAL NURSING*, W B SAUNDERS CO-ELSEVIER INC, 1600 JOHN F KENNEDY BOULEVARD, STE 1800, PHILADELPHIA, USA, PA, 19103-2899- Bimonthly ISSN: 8755-7223
- NURSING ETHICS*, SAGE PUBLICATIONS LTD, 1 OLIVERS YARD, 55 CITY ROAD, LONDON, ENGLAND, EC1Y 1SP, Bimonthly ISSN: 0969-7330

منابع فارسی:

کتاب:

۱. رساله حقوق امام سجاد علیه السلام
۲. لاریجانی ، باقر . پزشکی و ملاحظات اخلاقی ج ۱ و ۲. انتشارات برای فردا . تهران آخرین چاپ.
۳. ترور، اسمیت اخلاق در پژوهش های پزشکی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران، آخرین چاپ.
۴. اشرفی ، منصور . اخلاق پزشکی و سوء رفتار حرفه ای . دانشگاه علوم پزشکی ایران . تهران آخرین چاپ .
۵. جولایی، سودابه. دهقان نیری، ناهید . اخلاقیات در پرستاری . وزارت بهداشت . معاونت سلامت- دفتر امور پرستاری- آخرین چاپ.
۶. آتش زاده شوریده ، ف و همکاران. درسنامه اخلاق پرستاری و روابط حرفه ای. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

مجلات فارسی :

- ✓ مجلات منتشر شده از سوی مرکز تحقیقات تاریخ و اخلاق پزشکی دانشگاه تهران
- ✓ مجلات منتشر شده از سوی مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ نشریات منتشر شده از سوی فرهنگستان علوم پزشکی ایران
- ✓ انجمن علمی پرستاری ایران- اخلاق و فرهنگ در پرستاری

جدول هفتگی کلیات ارائه‌ی درس

تاریخ	استاد	عنوان مطالب	جلسه
۱۴۰۳-۶-۱۹	کاشانی نیا	آشنایی با درس و تکالیف آن - تاریخچه اخلاق پرستاری (Nursing History) و اهمیت اخلاق.	۱
۱۴۰۳-۶-۲۶	کاشانی نیا	ارزش های اخلاقی و کرامت انسانی مبتنی بر ارزش های اسلامی ایرانی (Human Dignity)	۲
۱۴۰۳-۷-۲	کاشانی نیا	فلسفه اخلاق- نظریه های اخلاقی، (Philosophy of Ethics) تفاوت های اخلاق، قانون و فقه	۳
۱۴۰۳-۷-۹	کاشانی نیا	اصول اخلاق زیستی (Principle of Bioethics)	۴
۱۴۰۳-۷-۱۶	کاشانی نیا	منشور حقوق بشر- احترام به حقوق مددجویان- توانخواهان ناتوانان (Client) حقوق افراد دارای ناتوانی (Disable- Handicap- Impairment)	۵
۱۴۰۳-۷-۲۳	کاشانی نیا	مسئولیت های حرفه ای پرستاران و کدهای اخلاقی (Code of Ethics) راهنماهای حرفه ای پرستاران بر اساس نقش های چندگانه پرستاران توانبخشی	۶
۱۴۰۳-۷-۳۰	کاشانی نیا	خطاهای پرستاری (قصور و تقصیر) (Nursing Error)- نحوه مدیریت و مسائل اخلاقی و قانونی آن	۷
۱۴۰۳-۸-۷	کاشانی نیا	حرفه گرایی در پرستاری (Professionalism in Nursing) و حرفه پرستاری	۸
۱۴۰۳-۸-۱۴	کاشانی نیا	ارتباط حرفه ای (ارتباط با مددجو و خانواده، پزشک، همکاران) Professional communication قلمرو در ارتباط حرفه ای (Territory)	۹
۱۴۰۳-۸-۲۱	کاشانی نیا	اخذ رضایت و براءت از مددجو و خانواده آنان و نکات اخلاقی و قانونی مربوط (Inform Consent) تصمیم گیری اخلاقی - تصمیم گیر جایگزین (عدم ظرفیت) (Decision Making & Surrogate)	۱۰
۱۴۰۳-۸-۲۸	کاشانی نیا	تعارض منافع (Conflict of Interest) تخصیص منابع (Resource allocation) و اصول اخلاقی حاکم بر آن	۱۱
۱۴۰۳-۹-۵	کاشانی نیا	راز داری (Confidentiality) - بازگویی خبر بد (Bad News) حقیقت گویی (Telling the truth)	۱۲
۱۴۰۳-۹-۱۲	کاشانی نیا	ایجاد محدودیت در مددجو و نکات اخلاقی و قانونی آن (Restraint)، ایمنی مددجو (Safety)، چالش ها و مسائل اخلاقی مددجو و خانواده	۱۳
۱۴۰۳-۹-۱۹	کاشانی نیا	مراقبت های پایان حیات- اتانازی (Euthanasia) و انواع آن و مسائل اخلاقی مرتبط بر اساس ارزش های فرهنگی حاکم بر جامعه	۱۴
۱۴۰۳-۹-۲۶	کاشانی نیا	حساسیت اخلاقی، دیسترس اخلاقی (Moral Distress) شجاعت اخلاقی Moral courage، هوش اخلاقی Moral Intelligence	۱۵
۱۴۰۳-۱۰-۳	کاشانی نیا	صلاحیت های (حرفه ای) اخلاقی پرستاران Ethical (professional) competencies of nurses، تصمیم گیری اخلاقی Ethical decision making	۱۶